

semel ingreditur, nec potest cum eis ad triennium sustinere certamen, non admittet; sed cum opera fecerit difficiliora, sic prodeat in stadium post triennium. Quæso, cur tam sollicitè explorandos vult Regula Pachomii Candidatos sui Instituti? cur triennio toto probandos, si, ut vult Articulus VI. Augustinæ Confessionis de votis Monachorum, Monasteria tunc erant libera Collegia, hominibus, velut columbaria columbis, patentia? Quo autem argumento probabunt Protektantes Hieronymum, Augustinumque in constitutendis Monasteriis aliam viam ingressos fuisse, qui Monasticum institutum à Grecis didicerant, ut supra vidimus? Certe Regula ipsa S. Augustini, esto de emittenda stabili professione nihil præscribat, nec de Apostatis speciali titulo tractet, cum occasionaliter Virginibus in Claustro jam adultis ab illo exarata sit; nihilominus castitatis, paupertatis, ac obedientiæ votis obstrictas manifeste supponit, sæculoque plene mortuas. Quamvis ergo tempore Basilii, Hieronymi, Augustini Professio Monastica Matrimonium contrahendum non diremerit; quamvis fortassis eius desertores ad reditum non tam exacte, quemadmodum nunc, compulsi fuerint; ut infames nihilominus ac sacrilegi votorum desertores semper habebantur: ut proinde sepe laudatus Articulus VI. Confessionis Augustinæ mentiatur, dum subdit: *Postea* (hoc est, post S. Augustinum tempore S. Benedicti) *corrupta disciplina, ubique addita sunt vota, ut tamquam excogitato carcere disciplina restitueretur.* Hinc Justinianus Sæculo VI. capitalem penam statuit in raptores Virginum Sanctimonialium; & desertores Monasteriorum juxta antiquam sanctionem vult pecuniaria aut corporali pœna, vel bonorum confiscatione compesci. Cod. de Episc. L. 53. 54.

44. S. Benedictus, si non primus, saltem inter primos fuit, qui in Occidente

Monachos se institutos voluit professionem emittere de servanda Regula à se Fratribus determinate præscripta; quamvis in ea professione nulla fiat expressa mentio voti castitatis, & obedientiæ.

Juxta formulam professionis à S. Benedicto præscriptam, prout hodie extat, & à Benedictinis usurpatur, tria explicitè promittuntur, nimirum, stabilitas loci, conversio morum, atque obedientia secundum Regulam à S. Benedicto præscriptam; quamquam, uti monet Mabilonius in præf. N. 59. in veteri Benedictinæ professionis Regula nulla etiam occurrit mentio conversionis morum: nimirum quia obedientiæ secundum Regulam voto satis contineri videbatur. Cum ergo subsequens Sæculis usque ad XII. Regula S. Benedicti per totum Occidentem fere obtinuerit, tria Religiosis vota ante Sæculum XII. quo Ordines Mendicantium erecti sunt, non videntur explicitè emissa fuisse, sed ad horum institutionem eorum emissionis signanda est epocha, ut patet. ex Regula S. Francisci c. 1. &c.

45. Quamvis tum Monachorum, tum Virginum Sanctimonialium, aut Deo dicatarum nuptiæ semper in Ecclesia damnate fuerint; eorum tamen professio multis Sæculis matrimonia postea sacrilege contracta non irritavit.

Prima pars ex inconcussis Patrum testimoniiis adstruitur à Cl. Van Espen p. 2. tit. 13. c. 4. Imprimis S. Hieronymus apud Grat. dist. 27. c. 5. ait: *Si nupsit Virgo, non peccat, non illa Virgo, que semet cultui divino dedicavit.* Harum enim si qua nupsit, habebit damnationem, quia primam Fidem irritam fecit. Et Synodus Chalced. c. 16. *Si qua Virgo se dedicavit Deo, similiter Monachus, non licet eis nuptiis jungi; si vero inventi fuerint hoc facientes, maneat excommunicati.* Statutum vero eis posse fieri humanitatem, si ita probaverit Episcopus loci. 27. q. 1. c. 22. Accedit lex Justiniana de raptoribus sacrarum Virginum supra indicata, quam

quam refert Gratianus de pœnit. dist. 1. c. 6.

Secundam partem non minus clare edicere videntur Patres. Innocentius enim I. ad initium Sæculi V. Ep. ad Victricium Rothomagensem scribit, non esse admittendam ad pœnitentiam mulierem Religiosam, quæ post fidem Deo promissam ad nuptias convolverat, nisi post viri obitum: idque indubie, ne pœnitentia cedat in Matrimonii initi injuriam: tunc enim publice pœnitentibus actum conjugalem exercere non licebat. Verba Innocentii sunt: *Quæ Christo spiritualiter nupsit, velari à Sacerdote meruerunt, si postea vel publice nupsint, vel se clanculo corruerint, non eas admittendas esse ad agendum pœnitentiam, nisi ei, cui se junxerunt, de sæculo recesserit.* Et citatus Canon Chalcedonensis virginibus illis, & Monachis nequaquam injungit separationem à conjugibus, sed hoc unum præcipit, ut pœnitentiæ ad dicantur. Similiter S. Leo, qui Synodo Chalcedonensi A. 451. per suos Legatos præfuit, interrogatus à Rustico Episcopo Narbonensi de Monachis, qui uxores acceperunt, non respondit, eos ab uxoribus separandos, sed publica pœnitentiæ satisfactioe purgandos. 20. q. 3. c. 1. In Africa ante hæc tempora fuisse videntur nonnulli, qui hujusmodi Virginum Matrimonia non nuptias, sed adulteria esse assererent; at his se opposuit Augustinus lib. de bono viduitatis c. 10. scribens: *Proinde qui dicunt talium nuptias non esse nuptias, sed potius adulteria, non mihi videntur diligenter ac acute ponderare, quid dicant.* — Fit autem per hanc minus consideratam opinionem, qua putant lapsarum à S. proposito seminari, si nupsint, non esse conjugia, non parvum malum, ut à Maritis separantur Uxores, & cum volunt eas separatas redere continentiae, faciunt Maritos earum adulteros veros, cum suis Uxoribus viris alteras duxerint. Quapropter non possum

Tom. II.

quidem dicere à proposito meliori lapsas, si nupsint, feminas, adulteria esse, non conjugia; sed ruinas non dubitaverim dicere, lapsus & ruinas à castitate sanctiorum, quæ vovetur Deo, adulterii esse peiores. 27. q. 1. c. 41.

46. Quo præcisè tempore Religiosa Professio dirimere coepit subsecuta Matrimonia, non facile est definire: verisimile est, id sensim invaluisse; neque ubique eodem tempore, sed alibi citius, alibi serius.

Certe Hieronymus Augustini coævus lib. 1. contra Jovinianum c. 1. contrariam S. Augustino fovet opinionem, dum ait: *Virgines, quæ post consecrationem nupsint, non tam adulteræ sunt, quam incesta.* Quorum sententias concordare voleus Hieronymus dist. 27. post Augustinum 8. ait: *Hic distinguendum est, quod voventium alii sunt simpliciter voventes, de quibus Augustinus, & Theodorus locuti sunt; alii sunt, quibus post votum benedictio accedit consecrationis, vel propositum Religionis, de quibus Hieronymus, & Nicolaus, & Callistus scripserunt.* Sed quamquam jam tempore Hieronymi & Augustini Virgines anno pubertatis admittentur ad votum castitatis emittendum, non vero velarentur nisi anno 25. voti tamen solemnisi & simpliciter distinctio, præsertim ad effectum dirimendi, vel solum impediendi Matrimonium, ipsis non videtur fuisse nota, cum usurpanti primo coepit tempore Gratiani. Quamvis enim Canonem 3. ex Pœnitentiali Theodori ita referat: *Si vir simplex votum Virginitatis habens, &c. hanc tamen vocem ab omnibus MSS. abesse ibi notant Correctores: quod signum manifestum est, eam distinctionem tum paulatim invaluisse. Accedit, quod Monachi, de quibus Sæculo V. agunt Innocentius, & Leo Pontifices, sicut & Chalcedonense Concilium, jam haberint Religionis propositum, cum Monachus tum nullus efficeretur nisi professione emissa. ut luculen-*

T

culenter superius demonstratum est; quorum tamen Matrimonia Sacrilega non declarantur invalida. Quia Sæculi VI. sine S. Gregorius Venantium quemdam, habitum Monachalem, quem pie susceperat, impie rejecerat; non solum resumere non coegit, sed etiam omnem legitur indulsisse communionem Apostolatæ perdurantem, uti habetur ep. 33. lib. 1. ex quo exemplo S. Bernardus, quasi ex cautibus scopulosis vix enavigavit, dum circa ejus factum, & Augustini scriptum quærentibus, inter alia respondit: *Certus sum — sive in suo abundaverint sensu, sive in Dei Spiritu, sicut & in cæteris, ita & in his ambo existisse Fideles, illum in dispensando, quod præ manibus erat, istum in scribendo quod senserat.* Sæculo itaque XII. quo floruit S. Bernardus, multis præterea argumentis agitata hanc fuisse questionem probat Mabillonius in notis ad hunc Bernardi locum in editione operum novissima An. 1690. Ex Titulo III. hujus libri constat Sæculo X. & XI. Clerum Sæcularem in Ecclesia Latina non tantum concubinas tenuisse, verum etiam Uxores duxisse, eique malo à Gregorio VII. efficaciter obviatum fuisse, irritatione similium Matrimoniorum promulgata, & in opus tandem deducta; similia vero & Monachos attentasse, constat ex actis ab Urbano II. initio Sæculi XII. editis, & à Gratiano sub nomine Callistri II. relatis c. 8. dist. 27. in quo Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis, & Monachis concubinas habere, seu Matrimonia contrahere penitus interdicitur: contracta quoque Matrimonia ab hujusmodi personis disjungi, & personas ad penitentiam redigi debere, juxta Sacrorum Canonum definitiones judicatur. Quibus posterioribus verbis innuit Pontifex similia Matrimonia jam superioribus Sæculis fuisse irritata: & quidem Canones, qui Clericos concernunt, à variis Conciliis editos, nec tamen adamussim observatos, retulimus Titulo III. Quid vero de econo-

mia Ecclesiæ circa Monachorum concubias dicendum sit? hucusque dicta demonstrant, quæ etiam propositionis veritatem evincunt.

47. Postquam distinctio illa votorum in solemnia & simplicia recepta communiter fuit ex Gratiano, prioribusque vis indita Matrimonia postliminio contracta dissolvendi; eodem & sub initium sequentis Sæculi de validitate Matrimonii contra votum castitatis initi, interrogati Romani Pontifices, juxta hanc votorum distinctionem, tamquam indubitanter tunc receptam responderunt.

Videantur Capitula 4. 5. 6. &c. Qui Clerici vel voventes Matrimonium contrahere possint.

48. Verum cum adhuc non satis definitum esset, in quo ipsa solemnitas voti, qua votum illud à voto simplicii, quoad effectum dirimendi Matrimonium, distingueretur; frequentes ortæ sunt questiones super validitate, & invaliditate Matrimonii contra votum castitatis contracti; quas difficultates & questiones Sæculi XIII. sine diremit Bonifacius VIII.

Hæ difficultates hoc Titulo, sicut & illo, *Qui Clerici vel voventes*, videri possunt. Decretum vero Bonifacii exhibetur cap. un. *de voto, & voti redemptione*, ubi declarat: *Illud solum votum debere dici solemnne, quantum ad post contractum Matrimonium dirimendum, quod solemnizatum est per susceptionem Sacri Ordinis, aut per professionem expressam vel tacitam alicui de Religionibus per Sedem Apostolicam approbatis.* Ex quo colligitur solum, susceptionem Ordinis sacri, itemque professionem in Religione à Sede Apostolica approbata, & nullam aliam exteriorem solemnitatem, vel cæremoniam, etiam ab Episcopo adhibitem, vel simile votum in aliquo non approbato pio cætu emissum, solemnitatem voti canonicam hodierni Jure Canonico posse introducere; unde tametsi forsitan ante editam Bonifacii Decretalem, saltem

saltem aliquot Sæculis omne votum *Solemne* diremerit Matrimonium, hodie nullum dirimit vi hujus materialis solemnitatis, nisi ad hunc effectum solemnizatum fuerit per susceptionem sacri Ordinis, aut per professionem expressam, vel tacitam factam alicui de Religionibus per Sedem Apostolicam approbatis. Quæ collectanea abundans lumen affundunt Quæstionibus scholasticis de facto agitari solitis: *An nimirum vota Religiosa jure divino dirimant Matrimonium contrahendum? Item: An Romanus Pontifex cum Religioso Professio dispensare valeat, ut, deserta Religione, Matrimonium contrahere possit? Atque affirmativam sententiam magnopere juvant.* De vestibus Monachorum nunc agendum foret; sed cum de vili primorum Monachorum habitu aliqua incidenter jam dixerimus Titulo I. hujus libri, & varietas habituum in Ordinibus Mendicantium post Sæculum XII. exorta omnibus Catholicis majori ex parte se in originali præsentet; de hocce argumento præscindimus, ad magis seria properantes.

§. IV.

De Disciplina Monachorum in communi viventium.

49. **C**um vita Monastica ad hoc instituta fuerit, ut per renuntiationem eorum, quæ suapte natura idonea sunt hominem à perfecto amore Dei Creatoris abstrahere, atque amor creatoriarum illicare, qualia sunt propria voluntas, divitiæ, honores, & commercium uxorium, homines ne expeditius ad finem creationis suæ, qui in casto ac impermixto amore Creatoris in omnibus & super omnia consistit, pertingere valeant impediencia; omnis Monastica disciplina & olim & nunc in eo, velut in cardine versatur, ut renuntiatio hæc quotidiana praxi in opus redigatur. Illaque superad-

dita exercitia, quæ vi nativa apta sunt hominem ad amorem Dei, abnegationem sui, & internarum virtutum exercitium perducenti.

Ex hoc patet I. Statum Monachalem in genere esse statum penitentialem, utpote in exercitio earum rerum assidue versantem, quæ *totaliter* ea omnia excludunt, in quibus corrupta natura solatia sua habere consuevit, qualia sunt propria voluntas, divitiæ, honores, consortium uxorium; & inde manantia varia naturalis vite blandimenta. 2. Statum Monachalem ejusque disciplinam ex fine primario tendere ad perficiendos proprios sui professores. Quo bifario charactere sese fecerit tum à statu Cleri secularis, tum Fidelium Laicorum. Clarus quidem secularis vi sui instituti primario ordinatus est ad ministeria spiritalia populo Christiano exhibenda, nec omnibus, quibus Monachi se se ex professo abdicant, renuntiare tenetur; Laici vero Fideles utentes hoc mando licite, hoc est, sine alligatione cordis ad res perituras, ad promovendam felicitatem Reipublicæ temporalis quilibet pro statu, vocatione, & officio suo vocati sunt.

50. Inter opera penitentialem, atque ad perficiendum hominem in semetipso ordinata, præcipua sunt, vigilia cibi & potus, ejusque parcitas, jejunia, solitudo, silentium, austeritates corporales in amicu, lecto, vigiliis, atque in labore manuum, contemplatio Mysteriorum nostræ Fidei, oratio vocalis, laus Dei in Psalmis & Canticis, lectio, studiumque sacrarum Literarum.

Per austeritates corporales concupiscentia carnis contra spiritum, quæ mollicis contrariis nutritur, ut quotidiana docet experientia, domatur, atque eidem subjicitur. Per contemplationem vero, orationem, lectionem, studiumque sacrarum Literarum spiritus roboratur. Nemo autem nescit, quod ad hoc, ut homo perfectionem Christianam assequatur, hoc est,

elit, moralem unionem cum Deo, ita ut facile, prompte, ac delectabiliter Dei voluntatem eiusque beneplacitum in omnibus vi vocationis, status, ac officii sibi incumbendis agendis, patiendis, & omittendis constanter, atque usque ad minimas circumstantias expleat, necessarium esse, ut carnis concupiscentia huic voluntati ac beneplacito assidue rebellis dometur; atque spiritus seu fundus animæ, cui insitum est indelebile desiderium unionis cum suo Creatore, eiusque fruitionis, ne quidem in dæmonibus damnatiquæ extinctum, roboretur.

51. Igitur Monachi Orientis Sæculo IV. præter exactam paupertatis, obedientiæ, & castitatis custodiam ex confederatione sancta sub inspectione subordinatorum Superiorum viventes, orationi vocali & colloquiis spiritualibus imprimis vacabant.

Pachomii discipulos singulis diebus pluries divinæ Psalmodiæ vacasse, & officium diu nocturne persolvisse, refert Sozomenus lib. 3. c. 14. ubi narrat S. Pachomium discipulis suis præscripsisse, ut primo ac postremo hebdomadis die, Sabbato nimirum & Dominica, ad altare accederent ad sacrorum Mysteriorum communionem. Præterea, ut duodecies orarent quotidie: mane scilicet sexties, & tantundem vespere. Nocturno quoque totidem vicibus. Hora autem 9. ter: ut cibum sumpturi, ante unamquamque orationem psalmum canerent. Narrat Cassianus lib. 2. de can. nocturnæ Orationis cap. 5. & 6. quod, cum Thebaidis & Ægypti Monachi de numero Psalmorum, qui cani debent in divino officio, inter se diffiderent, Angelus sub specie Monachi ipsis apparuit ad officium persolvendum simul congregatis, & in medium psalmos cantaturus exurrexit. Cumque sedentibus cunctis, & in psallentis verba omni cordis intentione desixis, undecim psalmos orationum interiectione distinctos, contiguos versus parili pro-

nuntiatione cantasset, duodecimum sub Alleluja responsione consumans, questionem pariter & ceremoniam finem imposuit. Addit Cassianus, ex tunc morem invaluisse, ut psalmi duodecim tam in vespertinis, quam in nocturnis conventiculis canerentur. Ægypti Monachi ad officium dumtaxat nocturnum & vespertinum conveniebant. Tota vero die, excepta Dominica & Sabbato, manibus laborabant, psallendo interdum, aut sacrarum Scripturarum meditationi incumbendo. In Palæstinæ vero, Mesopotamiæ, & totius Orientis Monasteriis, Tertiam, Sextam, & Nonam simul persolvebant Monachi. Tribus psalmis hora quælibet constabat, ita ut necessaria operationis officia spiritualibus obsequiis nullatenus valeret impediri, teste Cassiano lib. 3. de canonico diurnarum Orat. c. 17. modo c. 2. 3. & 4. Officii quoque divini, & psalmorum à Monachis septem diversis horis quolibet die concinendorum meminit S. Basilii sermone de insit. Monachor. & in Regulis suis disputatis c. 37. Qui officio divino non adfuerant Monachi, cum ab omnibus in commune persolvebatur in Ecclesia vel Oratorio, privatim illud recitare tenebantur, ut colligitur ex S. Basilio Regular. c. 107. Si enim, inquit, corporaliter adesse cum cæteris non occurrat ad orationis locum, in quocumque loco inventus fuerit, quod devotionis est, expleat.

De Colloquiis spiritualibus Monachorum Ægyptiorum S. Hieronymus hæc annotavit. *Dehinc* (absoluta nimirum cena) *conferunt pariter, & hymno dicto ad præsepia redeunt. Ibi usque ad vespeream cum suis unusquisque loquitur, & dicit, vidistis illum & illum? quanta in ipso sit gratia, quantum silentium, quam moderatus incessus? si infirmum viderint, consolantur: si in Dei amore ferventem, cohortantur ad studium. Ad similia colloquia statim temporibus ipsi quoque Anachoretæ convenire solebant, quorum collo-*

lationes spiritu Dei refertas nobis conservavit Cassianus.

52. Præter has collationes spirituales, quibus se ad profectum spirituales mutuo exhortabantur Monachi, ab Abbate suo statâ hora quotidie, insuper sermone de rebus celestibus, nutriebantur.

S. Hieronymus L. cit. *Post horam novam in commune concurrunt, Psalmi resonant, Scripturæ recitantur ex more: & completis orationibus cunctisque residentibus, quem Patrem vocant, incipit disputare: quo loquente tantum silentium fit, ut nemo alium respicere, nemo audeat excrescere. Dientis laus in fetu est audientium: tacita voluntur per ora lacrymæ, & ne in singultus quidem prorumpit dolor. Cum vero de Regno Christi, & de futura beatitudine, & de gloria cæperit annuntiare venturâ; videas cunctos moderato suspirio, & oculis ad Cælum levatis intra se dicere: Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam? De Monachis S. Pachomii Regula 7. habet: Mane per singulas domos finitis orationibus non statim ad suas cellas revertentur, sed conferunt inter se, que Præpositis audierint disputantes, & intrabant cubicula sua. Disputatio (hoc est exhortatio) à Præpositis domorum per singulas hebdomadas tertio fiet, & in ipsa disputatio sedentes, sive stantes Fratres suum ordinem non mutabunt.*

53. Lectioni præterea librorum spiritualium, præsertim Scripturæ sacræ, eiusque meditationi diligenter incumbebant Monachi Asiæ.

Ad Rusticum Monachum scribit S. Hieronymus: Numquam de manu & oculis tuis recedat liber. Idem de S. Hilarione in ejus vita scribit: *Scripturas sanctas memoriter tenens, post orationes & psalmos, quasi Deo præsentem, recitabat. In Conventu Fratrum Ægyptiorum Scripturas fuisse recitatas ex eodem mox retulimus.*

54. Tempus, quod enumeratis hu-

cusque exercitiis spiritualibus supererat, Monachi Asiæ laboribus manualibus vi sui iustitiam consecrabant.

Id testatur S. Hieronymus in ep. ad Rusticum, dicens: *Ægyptiorum Monasteria hunc morem tenent, ut nullum absque labore operis suscipiant, non tam propter victus necessitatem, quam propter animæ salutem: ne vagetur otiosis cogitationibus mens: Ægypti & Orientis Monasteris idem testatur S. Augustinus libro de moribus Ecclesiæ cap. 32. Simul, inquit, ætatem agunt, viventes in orationibus, in lectionibus, in disputationibus. Nemo quidquam possidet proprium, nemo cuiquam onerosus est. Operantur manibus ea, quibus & corpus pasci possit, & à Deo mens impediri non possit. Sane quidquam necessario victui redundat, nam redundat plurimum ex operibus manuum, & epularum restrictione, egentibus distribuitur. Adeo ut oneratas etiam naves in ea loca mittant, que inopes incolunt.*

55. Silentii, solitudinisque rationem summam habebant Sæculo IV. Asiæ Monachi.

Manent separati, inquit S. Hieronymus ep. 22. cit. *sed junctis cellulis, usque ad horam nonam* (ut est institutum) *nemo pergit ad alium, exceptis his Decanis, quos diximus; ut si cogitationibus quis succuet, illius consoletur alloquiis. Huius silentii, solitudinisque amor lauris exultrendis origo fuit, que distitas ab invicem cellulas habebant, & Monasteriis plerumque conjunctæ erant, in iis que solitariam vitam agebant, quorum provector jam erat virtus, dum juniores Monachi, quibus Fratrum societas necessaria erat, in Monasteriis instituebantur.*

56. Miram præterea in victu, vestitu, & lecto austeritatem servabant eodem Sæculo Monachi Asiæ.

Quantum ad victum, de Anachoretis scribit S. Hieronymus cit. ep. 22. *Hi exeunt*

excunt de Cœnobio & excepto pane & sale deserta in nihil perferunt amplius. De Cœnobitis vero: Post hæc Concilium solvitur, & unaquæque decuria cum suo Parente pergit ad mensam, cui per singulas hebdomadas vicissim ministrant. Nullus in cibo strepitus est; nemo comedens loquitur. Vivitur pene leguminibus & oleribus, quæ sale solo condiuntur: vinum senes tantum accipiunt, quibus, & parvulis sæpe fit prandium, ut aliorum sessa sustentetur ætas, aliorum non frangatur incipiens. Et Regula 22. S. Pachonii: Vinum & liquamen absque loco agrotantium, nullus attingat. Caput item 20. Regulae disputatæ S. Basilii: In communi autem hoc statuendum est, ut cibaria, quæ promiscue omnibus apponuntur, ejusmodi sint, quæ cum vili pretio, tum parvo etiam negotio comparentur. De vestitu & lecto Monachorum Ægyptiorum scribit S. Hieronymus ep. sæpe citata. Et quia non licet dicere cuiquam: tunicam & sagum, textaque juncis strata non habeo. Cilicinos præterea saccos portabant hi Monachi, Chaumeniasque, hoc est, humi-cubationes frequentabant.

57. Idem Monachi perpetuum servabant fere jejunium, carnibus vero nusquam vescabantur.

Jejunium, inquit Hieronymus l. cit. totius anni æquale est, excepta quadragesima, in qua sola conceditur districtius vivere. A Pascha ad Pentecosten Cœna mutantur in Prandia, quo & traditioni Ecclesiasticae satisfiat, & ventrem cibo non onerent duplicato. Igitur extra tempus Paschale solum cœnabant, hoc est, vesperi comedebant Monachi, & sola quidem fere legumina; Paschali vero tempore dum pranderent, incœnati manebant, quod modernis moribus fuit semper jejunare.

58. Vidus, vestitus, lectusque, ac alia vitæ sustentandæ necessaria ex communi penu præcisè illis Monachis distribuebantur.

Ingenti sollicitudine Regulae antiquæ Monachorum tam S. Pachonii, quam S. Basilii in hoc occupabantur, ut omnem proprietatem à Monachis radicitus evellent; ad exemplum priorum Christianorum, quibus omnia erant communia. Quæ disciplina ad eam rigorem subinde pervenit, ut Fratres ne quidem necessaria postulare auderent, utpote quibus à deputatis dispensatoribus sollicitè aliunde provideretur. Hinc S. Hieronymus L. cit. Opus diei statum est, quod Decano redditum fertur ad Oeconomum, qui & ipse per singulos menses Patri omnium cum magno tremore reddit rationem: à quo etiam cum cibi facti fuerint, præstantur. Et quia non licet dicere cuiquam, tunicam & sagum, textaque juncis strata non habeo; ille ita universa moderatur, ut nemo quid postulet, nemo non habeat.

59. Disciplinae hujus moderator supremus unus erat, quem Patrem, seu Abbatem vocabant; cui subordinabantur Præpositi Decanorum, qui decem Decanis præerant, Decani vero novem Monachorum inspectionem gerebant.

Id rursus discimus ex S. Hieronymo L. cit. ubi ait: Prima apud eos confederatio est obedire majoribus. Et, quidquid iusserint, facere. Divisi sunt per Decurias atque Centurias: ita ut novem hominibus decimus præsit, & rursus decem Præpositos sub se centesimus habeat.

60. Cum Monasticum Institutum ex Asia in Europam, & inde in Africam propagatum fuerit, ut supra N. 10. vidimus, disciplinam quoque quantum ad enumerata capita eo migrasse necesse fuit, variis tamen modis subinde modificatam.

Qui Regulas S. Augustini, Cassiani, aliaque Sæculo V. conscriptas, quas supra N. 25. & 26. recensimus, perlegerit, eas in hoc totas esse deprehendit, ut Professoribus suis obedientiam erga Superiores, castitatis custodiam, omnis proprie-

tatis

tatis abdicationem, orationis tum vocalis, tum mentalis studium, lectionem frequentem Librorum sacrorum, confessionis sacras, exhortationem Superiorum, solitudinem, silentium, victus atque vestitus parcitatem, vigiliis, aliisque corporis austeritates, laborem item manuales præscribant. Unde & S. Augustinus tractatum de opere Monachorum edidit.

61. Cum Regula S. Patris Benedicti Sæculo VI. edita subsequens Sæculus ab omnibus Occidentis Monachis recepta fuerit, ex illius tenore Monasticam disciplinam in Occidente usque ad Sæculum XII. colligere licet.

Præcipua eius capita adnumero: à Kalendis Novembris usque ad Pascha Monachos ad Vigiliis surgere hora noctis octava jubet, postquam per sex horas & aliquanto amplius quieverint. Interstitium autem, quod à fine Vigiliarum usque ad Matutinas, id est, usque ad Laudes intercedit, à Fratribus, qui psalterii & lectionum ignari sunt, in earundem rerum meditatione seu lectione infirmi præcipit, ut psalmos expedite legere, atque etiam interpretari discant. Ætatis vero tempore Vigiliis & Laudes dici vult parvo interjecto intervallo ob noctium brevitate. Psalterium integrum singulis hebdomadis in officii divinis cani laicit. A Monachis, qui longe ab oratorio laborant, aut in via sunt, horas Canonicas persolveri jubet horis constitutis. Proprietatis vitium radicitus amputat. Carnium esum solis permittit infirmis. Discretionem erga senes & adulescentes exhibet; quibus concedit, ut præveniant horas Canonicas prandii, id est, Sextam, aut Nonam, cibumque citius ac frequenter accipiant.

Ciborum quovis die mensuram statuit, libram panis propensam, id est, quæ inclinata præponderet, ex qua, si dies junii non sit, tertia pars à Cellario servetur, reddenda cœnaturis. Mensuram vero potus statuit heminam vini ex in-

dulgentia; præmittit siquidem ibi: Vinum non esse omnino Monachorum, si veterum Patrum exempla sequi velint. Tempus vero refectionis hoc modo statuit, ut à Paschate ad Pentecosten ad Sextam, id est, ad meridiem reficiantur Fratres, & fere cœnent. A Pentecoste tota æstate, quarta & sexta feria jejunent ad Nonam, hoc est, ad tertiam pomeridianam, nisi labores agrorum, aut æstatis intemperies prohibeat; cujus rei judicium vult esse penes Abbatem. Ab idibus Septembris usque ad caput Quadragesimæ ad Nonam refectionem differendam decernit. Toto vero Quadragesimæ tempore jejunium solvi prohibet ante vesperam; silentium, nocturnis præsertim horis, maxime commendat quocumque tempore: utque post vesperam congregatis Fratribus legat unus collationes, vel vitas Patrum, aut aliud, quod ædificet audientes. Opus manuum quotidianum injungit S. Benedictus, & quotidianam item lectionem. Indumenta secundum Regionum temperiem, & qualia in Provinciis inveniri possunt, Monachis dari decernit, de colore, aut grossitie, vel tenuitate panni non admodum curans.

62. Monachorum tum veteris, tum mediæ ævi instituta majori ex parte amplexi sunt Ordines Mendicantes à Sæculo XII. usque ad nostra tempora successively instituti. In variis tamen capitibus diversam ab ipsis vitæ rationem vi suorum statutorum iniverunt.

Prima pars constat ex Psalmodia diurna, nocturnaque, orationibus mentalibus, lectionibus sacris, silentii cura, communitate in victu, corporalibusque austeritatibus ab Ordibus Mendicantibus susceptis.

Quantum ad secundam, Regulae Monachorum veterum, tum Benedictinorum, tum aliorum esum carniū Professoribus suis unanimiter interdicebant: non interdicit illum pleræque Regulae & Constitutiones Mendicantium. Illæ Monachos

ad

ad vitam contemplativam, & manuum laborem adstringebant ex fine primario, quamvis privatam eruditionem Monachorum, ac juventutis instructionem subinde non interdicere: hæc vero vitæ contemplativæ activam ceu manum subsidiariam in cura animarum Clero Seculari porrigentem in administratione Sacramenti Pœnitentiæ, Eucharistiæ, ac Verbi divini prædicatione, sacrisque missionibus jungunt. Illæ stabilem locum, stabilemque Superiorem determinant, hæ neutrum. Illæ victum labore manuali parandum jubent, hæ ex stipe ostiatim colligendas suos alumnos victitare volunt. Dixi autem in propositione, vi suorum statutorum, quia non nego celeberrimum Benedictinorum Ordinem, ejusque Sarcotus, dum præsertim Monachi Sacerdotii characterem inspicere cepissent, in vinea Domini jam inde à Sæculo VII. strenue laborasse; cum Anglia, magna pars Germaniæ, & Septentrionis Evangelii lumen eidem in acceptis referre debeant, atque ad eundem Sæculo X. XI. &c. multa Beneficia curata pervenerint, uti ex notis historicis hucusque datis in aprico est.

63. Disciplina Monastica à Sæculo IV. ad usque nostra tempora producta sæpe collapsa, multimodisque per Viros Spiritu Dei ferventes restituta est.

Propositionem probant ea, quæ de variis Congregationibus tum Ordinis Benedictini, tum Mendicantium N. 16. & seq. h. t. attulimus.

QUESTIO DOGMATICA.

An Status Monasticus sit salutaris & utilis tum suis Professoribus, tum toti Ecclesiæ?

64. **S**I unquam, certe in sanctissimo Monachorum Instituto Paulinum verificatum est oraculum 2. ad Timoth. 3. v. 12. *Omnes, qui pie volunt vivere*

in Christo Jesu, persecutionem patientur. A primis enim ejusdem cunis aduleque moderna tempora non defuerunt tum ex ortho, tum heterodoxis, qui Theonodente facerimus Institutum arrodere non sunt veriti. Magno enim Basilio, qui Cœnobarum pene author fuit, crimini datum fuisse, quod Monastica Professioni aditum reserasset, ipse testatur inquit: *Accusamur vero & hujus (& quidem à Catholicis) quod homines habeamus pietatis studiosos ascetas, qui Mundo renuntiarunt. Ego vero vitam impenderem, ut possent mihi hæc delicta impingi, haberemque apud me viros, qui me Doctore hoc pietatis studium ampliori hæntes fuissent. Nunc autem & in Ægypto, & in Palestina, & in Mesopotamia auditalem esse virorum quorundam virtutum.* Et hæc quidem Sæculo IV. in magnum Basilium garriebant quidam Pseudo-Catholici; ex hæreticis vero, qui cœlibatium, paupertatisque meritum eodem Sæculo IV. impetebant, Corypheus fuit Jovinianus, quem secutus est Vigilantius, quos S. Hieronymus scriptis confutavit. Cum vero Sæculo XII. contra molernorum Dominorum Protellantium Patriarchas Albigenes, aliosque Hæreticos Ecclesia Christi Ordinibus Mendicantium, imprimis facerimus Ordine Predicatorum armaretur, hi non tantum ab hæreticis illius temporis consuetas calumnias subire debeuerunt; verum etiam à Catholicis inventi sunt duo Magistri Parisenses Wilhelmus de S. Amore, & Sigerius, multique eorum sequaces, qui in eum inciderunt errorem, ut Religiosorum Mendicantium statum damnatum assererent, libro in hunc finem Clementi IV. porrecto, quem refutavit tum orbe toto celeberrimus Doctor Thomas Aquinas ex Ordine Prædicatorum, Opusculo in postrema edit. Veneta decimo-sexto, alias decimo-nono. Quo Pontifici oblato liber ille spurius tamquam hæreticus, & nefarius ab eodem damnatus fuit. Advertit autem.

autem ibi Doctor Angelicus, quod quamvis authores præfati libri tela sua ex condicto in Ordines Mendicantium, atque diversam à prioribus Monachis disciplinam, velut in scopum dirigant, univsum statum Monasticum nihilominus per latus ferire intendant. Sed omnium, qui odium sanctissimo Monachorum Instituto conciliare admissi sunt, ovæque, ut ajunt, contra Hierarchiam Ecclesiasticam, statumque Regularium posuit, quæ posteriores hæretici excluderunt, fuit macilentus ille hypocrita Angelus Wicleffus, excusus operibus Joannes Luke Oxoniensis Theologus 266. errores collegit, quos inter 28. ita sonat: *Sancti instituentes Religionem privatas, sic instituendo peccaverunt.* 29. *Religiosi viventes in Religionibus privatis non sunt de Religione Christiana.* 30. *Si quis ingreditur Religionem privatam qualemcumque tam Possessionarium, quam Mendicantium, redditur ineptior, & inhabilior ad observantiam mandatorum Dei.* 43. *Quod Augustinus, Benedictus, Bernardus damnati sunt, nisi panitur de hoc, quod habuerint possessiones, & insituerint, & intraverint Religionem: & sic à Papa usque ad infimum Religiosum omnes sunt hæretici.* Et tandem 44. propositione orationem omnem præhabitam laconismo concludit egregius ille, scilicet, Hierarchiæ Ecclesiasticæ, statumque Monachalis Panegyrista, dicens: *Quod omnes Religiones indifferenter introductæ sunt à Diabolo.* Wicleffo confenserunt Sæculo XV. Bohemi Hussite, statum Monachalem non tantum scriptis, verum etiam armis profcidentes. Quos Sæculo XVI. infecuti sunt reentiores Heterodoxi, calumniandi spiritum ab excucallato Monacho Luthero affatim edociti; & quamquam in suo libro symbolico, seu in Confessione Augustana, de votis Monachorum Art. VI. Wicleffi opinionem ex toto non sequantur, sed Institutum Monasticum solum damnant, quemadmodum nunc viget, dum ajunt: Tom. II.

Augustini tempore Monasteria erant libera collegia, postea, corrupta disciplina, ubique addita sunt vota, ut tamquam excogitato carcere disciplina restitueretur. Et infra: *Quam erant Scholæ sacrarum Litterarum, & aliarum disciplinarum, quæ sunt utiles Ecclesiæ, & sumebantur inde Pastores & Episcopi; nunc alia res est, nihil opus est recitare.* Quod falsum esse supra N. 42. demonstravimus. Domini nihilominus Protestantes moderni non habentes eam reverentiam erga suam Confessionem, quam nos profiteamur erga Synodum Tridentinam, statum Monasticum generaliter damnare non verentur, Patresque quarti & posteriorum Sæculorum, qui eam summis laudibus extulerunt, flocci habere. Inter alios Joannes Laurentius Fleischerus in sua manu dictione ad Jus Ecclesiasticum lib. 1. c. 19. sequentia velut ex tripode definit: *Nullum dubium est, totum Monachismum esse considerandum ut rem summe nocivam, & tamquam basim corrupti Papismi.* Nihilominus Papistæ non verentur ejus originem à Christo deducere, quamvis tota ejus doctrina & vivendi ratio ei à diametro opponatur. Nec mirandum est isthoc institutum à Patribus Ecclesiæ omnimodis extolli, cum in aprico sit, eos nil minus quam rationabilem moralem intellexisse.

65. Pergit adeptus ille, ut sibi videret, in rationali morali. Fundamentum Monachismi equidem apud Ethnicos, Judæosque quærendum est. Hi enim in eo versabantur errore, quod felicitas hominum in speculationibus consistat, ita quidem, ut eum, qui, abdicatis aliis omnibus, his solis vacaret, exillimarent felicissimum. Et quamquam multa de virtute garrirant, in nuda nihilominus ejus cognitione hærebant, ita ut persuasam haberent, eum, qui sciret definire virtutem, jam Virum Philosophum existere. Hæc itaque persuasio Gentilibus ansam dedit, ut speculativam Philosophorum vi-

tam cæteris omnibus præferrent, quin hos solos felices existimarent, cæteram vero hominum turbam miseriam; quamquam hi præ illis humanæ societati utiliores essent. Ut vero speculationibus eo melius litari posset, homoque à sæcularibus negotiis omnino abstraheretur, vitam solitariam quidam Ethnicorum Philosophorum recommendarunt, quæ tamen suo melancholico illorum temperamento tantum in acceptis referenda fuit; atque in hoc ipso dementiæ lato apud Judæos hærebat secta Essæorum. Hunc §. ex Joanne Clerico in Proleg. hist. Eccl. Sæc. 1. c. 5. excerptis Fleischerus.

66. Pergit vero: Cum igitur multum ex Judæis, tum ex Gentilibus Christianam Religionem suscipere, verosimile est, quosdam illorum in hac doctrina perseverasse, atque Christianissimum in solitudine, atque in vita speculativa quaesivisse. Hæc tamen vivendi ratio ab Ecclesia nusquam approbata fuit, quin præolfactum fuit, simile vitæ genus Doctrinæ Christi ex æquo repugnare, cum non in solitudinibus, sed inter homines Christus conversatus fuerit; neque vitam speculativam à suis sequacibus prætenderit, sed ut ametur Deus, deinde Proximus; nec unquam dixerit ut solum oremus, sed ut oremus, & laboremus. Et quamquam severantibus persecutionibus, præsertim sub Decio Imperatore Christiani in sylvas, antra, deserta secederent; id tamen non fiebat eo animo, quasi cessus ille Christiano foret necessarius, vel ibidem permanendi voluntate; verum solius Tyrannidis evadendæ, aut vitæ conservandæ gratia. Res hæc nihilominus occasio fuit, quod Paulus & Antonius in eam venerint sententiam, hominem nec melius nec perfectius Deo servire posse, præterquam in eremo, atque ita initium Monachismo debere. Hieronymus in vita Pauli. Tillemontius in hist. Eccl. tom. 7. p. 1. pag. 176. seqq. Quin eo pervenerunt

duo isti homines, ut non solum ipsi extra societatem hominum viverent, verum etiam Discipulos assumerent, eosque in præscriptis Regulis edoceret, Christianum nonnisi in sylvis, antris, & his similibus vivere posse; & sicut pisci extra aquam necessario moriendum, ita vitam veri Christiani limina Urbium hominumque societatem salutanti amittere sit necesse. Et hæc quidem opinio apud plurimos eum placitum invenit, ut illi hæc vivendi ratio totum brevi tempore occuparet Orientem.

67. Hæc ergo sunt præcipua capita, è quibus Protestantis vitam Monasticam tum in genere, tum prout nunc instituitur, vellicant. Quæ proutquam resellamus, fontem, unde erronea eorum manat persuasio, detegamus oportet. Illum autem insinuat D. Fleischerus l. supra citato, dum ait: *Christum à suis sequacibus vitam speculativam seu contemplativam non prætendisse, sed ut ametur Deus, deinde proximus; nec solum orationem, verum etiam laborem præcepisse.* Unde concludunt, vitam Monasticam Evangelio esse contrariam. Sed qui hujus sunt opinionis, non advertunt se tantum petere illas Religiones, quæ vitam contemplativam profitentur, minime vero eas, quæ & Deo per contemplationem vacant, & proximo præcipua caritatis officia, spiritualia nimirum in Doctrina, in prædicatione Verbi Dei, & administratione Sacramentorum; aut excellentia corporalia, in cura infirmorum, redemptione captivorum, &c. ex instituto suo impendunt. Quapropter contra eos vindicanda tantum venit vita Anachoretica, aut Monastica illa, quæ in suis Communitatibus abstractam ab omni commercio humano vitam profertur. Aliter obvianum est illis, qui statum Monasticum ut tribus votis illegitimum generaliter, & Religiones Mendicantium propter ipsam mendicationem in specie fuggillant.

PROPOSITIO I.

Status Anachoreticus, aut Monasticus orationi, & contemplationi rerum divinarum dicatus, est salutaris & utilis tum Professoribus suis, tum toti Ecclesie.

68. **C**onclusio quantum ad primam partem in aprico erit, si demonstrata fuerit, quantum ad secundam: non enim ex alio capite huic statum blasphemant Heretici, quam quia per eum Jura societatis humane lædi arbitrantur. Quod quam fallum sit, ex officiis ipsis hominis Christiani, atque ex ipsa Christianæ Reipublicæ pragmatica, seu fundamentali constitutione jam venit demonstrandum. Hæc autem constitutio, quamvis nullatenus cum sano rationis lumine pugnet; toto nihilominus cælo à societate humana, quæ non alio, quam rationis lumine regetur, differt, quam societatem singunt ii, qui de jure naturæ & gentium à sæculo volumina conscripserunt: quos inter celebris est clarissimus Wolfius, orbi literario notissimus, qui octo iustis Tomis Jus naturæ & gentium complexus est; quorum labor est de se fit valde utilis, cum deseruiat quam maxime ad hoc, ut de legibus humanis, pactis, aliisque commercii humani fœderibus limatum ferre possimus iudicium, cum nihil horum iustum esse valeat, nisi legi naturæ à Deo nobis inditæ ex omni parte fit conforme; suum incommodum nihilominus habet, quod homines à reali systemate, in quo post lapsum Adami actu persistunt, ad fictitium transferant, in quo essent, si Deus Adamum, & ex eo descensuum non creasset ad beatitudinem supernaturalem, quæ in reali visione Dei, ejusque amore, ac familiari conversatione in cælis consistit; ac consequenter eidem Adamo non tribuisset iustitiam originalem cum cæteris donis

hominem inferiorem superiori, & hunc Deo subiectibus; nec permisisset, ut Adamus hæc omnia tam pro se, quam pro suis posteris amitteret peccato originali, & consequenter non misisset unigenitum Filium suum, qui meritis vitæ & mortis suæ humanum genus postliminio aptum redderet gratiæ Dei percipiendæ, ejusque ope finem à Deo in sui creatione propositum consequendi. Unde fit, quod multi aut non satis perspicaces, aut non satis cauti ex similibus lucubrationum lectione in eum labantur errore, ut obligationi Christiani hominis satisfacere he existimant, dum naturalem vitam, hoc est, ad regulas rectæ rationis solummodo exactam vivunt; cum nihilominus Fides Christiana non quidem contrariam rectæ rationi, sed multo sublimiorem vivendi methodum, quo scintilla illa non pergit, nos edoceat. Atque ut rem in officiis hominis erga se ipsum ob oculos ponam, hinc rationis suis relicta limitibus nos docet, quod *quilibet studere debeat, ut ea consequatur animi, corporis, ac fortunæ bona, quæ in potestate ipsius sunt, ut habet Cl. Wolfius in Institutionibus juris naturæ §. 104. Evangelium autem non tantum non præcipit, ut bona fortunæ queramus, sed ut illa insuper habeamus magis consultis. Lumen rationis dicat, quid homo cura habere debeat, ut vitam commode ac jucunde transigat, ut habet idem §. 119.* E contra in Evangelio dicitur: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.* Uno verbo: Lumen naturæ felicitatem hominis in fructione innocua bonorum præsentium animæ, corporis, & fortunæ, seu exteriorum constituit, ut patet ex toto illo Tractatu Wolfii de officiis hominis erga se; Fides seu Evangelium in bonis futuri sæculi.

69. Si ergo humanum genus à Deo esset creatum ad felicitatem præsentis sæculi consequendam, vel si status innocen-

centiæ in Adamo ejusque posteris perseverasset, merito fortassis iriderentur homines vitam Monasticam profitentes. At at in alio systemate sumus, quod statum Monasticum non modo justificat, verum etiam commendat. Contra Christianos Protestantæ disputationem texto, non contra Profanos nostri temporis, præter Religionem naturalem nullam revelatam admittentes; hi enim cum revelationem omnem rideant, per me etiam rideant Monachos ex ejus principiis vitam influentes, in altero sæculo in sui interitum à Deo rursum irridendi. Hi ergo admittere mihi debent sequentia principia ex sacrarum paginarum infallibili autoritate deducta. Quorum I. est: Quod Deus hominem creaverit. ex eo fine, ut ipsum amet ex tota anima, ex tota mente, & ex omnibus viribus, hoc est, ut amorem suum in nullam creaturam propter seipsam partiat, sed in omnibus creaturis solum autorem diligat. II. Quod homo hunc finem sine superno gratiæ divinæ auxilio consequi nullatenus possit: *Sine me nihil potestis facere* Joan. 15. v. 5. III. Quod isthoc auxilium Deus primo homini à se creato non denegaverit, sed præter justitiam originalem, qua appetitus sensitivus rationi, & hæc Deo perfecte subiciebatur, auxilia etiam alia contulerit, quibus in amore Creatoris sui persistere potuisset, si voluisset. IV. Quod homo ille amorem creaturæ amori Creatoris præponendo, ex illo felici innocentie statu una cum posteris exciderit, atque totam generis humani massam peccato originali fordidatam Creatori suo inimicam reddiderit: unde nata sunt illæ tenebræ intellectu, illa pertinax inclinatio voluntatis ad malum, illa obstinata rebellio appetitus inferioris contra sanam rationem, & inde nascens inordinatus amor sui ac rerum periturarum. V. Filium Dei incarnatum, seu Christum Jesum officium fidei pro perduto humano genere suscepisse, & passione sua

ac morte æterno Patri superabundantem satisfactionem præstitisse, hominesque æternæ salutis consequendæ postliminio capaces reddidisse. VI. Non tamen per Baptismum miserias status naturæ lapsæ, uti quotidie experimur, fuisse. VII. Nihilominus hominibus doctrina, exemplo, & ac divinæ gratiæ à se promeritæ auxiliis ita providisse, ut omnes, modo velint, descriptum supra amorem Dei, nequequam obstantem naturæ corruptelam, in hoc mundo, & in altero æternam ejus fruitionem consequi possint.

70. Ex his ergo principiis ab ipso Deo humano generi revelatis, consecuta sunt, I. Quod hic non habeamus manentem civitatem, sed futuram inquiramus, ad Heb. 13. v. 14. II. Quod cuiuslibet hominis princeps occupatio, quamdiu peregrinatur à Domino, esse debeat, quærere primum Regnum Dei, hoc est, perfectam cum Deo in caritate unionem, qua fundus animæ ita Deo, eum ejusdem tam titulo creationis, quam redemptionis legitimo & unico Domino subiciatur, ut moraliter cum ejus voluntate unum quid efficiatur, omnia volendo quæ Deus vult, & cuncta nolendo à peccatis mortalibus usque ad venialia, & ipsas imperfectiones, quæ Deus non vult, & hæc omnia ex propria dilectioni intentione, ut Deo placeat, in quo consistit Christiana perfectio. III. Quod hanc perfectionem in quolibet Christiana Republicæ statu assequi possumus; alias enim, cum Deus diversos status in societate humana necessarios per Evangelium non sustulerit, quidam homines, necessitate à Deo introducta, à perfectione Christiana consequenda impeditur, quod non est dicendum. IV. Nihilominus quibusdam statibus humanæ societatis quedam esse inseparabiliter connexa, quæ suapte natura, & ex divinis oraculis cor hominis in statu naturæ lapsæ constituit à totali illo amore soli Deo debito nata sunt abstrahere, atque in amorem sui allicere; qualia

qualia sunt uxor, divitiæ, & propria voluntas. Et de uxore quidem testatur S. Paulus 1. ad Corinth. 7. v. 23. à nobis supra relatus. De divitiis vero ipse Christus Matt. 13. v. 22. *Sollicitudo hujus sæculi, & fallacia divitiarum suffocant verbum, & sine fructu efficitur.* Quam vero nata sit propria lapsi hominis voluntas, si fræno subjectionis careat, eundem in præceptis agere, præter quotidianam experientiam, ex Proverbiorum 3. v. 5. abunde colligitur, ubi dicitur: *Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo, & ne invidiaris prudentiæ tuæ.* V. Christum equidem in libera hominum optione reliquisse, an eum, vel sine his impedimentis ad finem suæ creationis tendere velint; nihilominus viam alteram tamquam seciorem consuluisse, uti supra N. 4. demonstratum est.

71. Hoc ergo stante systemate, quilibet Christianus jus habet se se ab impedimentis illis, quæ fini, ob quem creatus est, consequendo obstitunt, expedire, atque eam vivendi rationem amplecti, quæ sine his ambagibus eo perducit. Jam vero vita Anachoretica, vel Monastica in propositione descripta hujusmodi est, ut per se patet: quis igitur eam amplecti potest, & consequenter utilis & salutaris est Professoribus suis. Minor adstruitur ex eo, quod vita illa Anachoretica, vel Monastica contemplativa blandimenta uxoris, divitiarum, & propriæ voluntatis, indeque manantes captiones multiplices miseræ animæ ignoret: suam igitur Professoribus suis confert utilitatem. Sed & Republicæ Christianæ utilis est. Si enim lege naturæ dicente nomen divinum celebrandum, si pro bonis ab eo consequendis orandum, si nomen ejus ore laudandum, si exempli alii ad idem perducendi, uti habet Cl. Wolfius loc. cit. quæ inutilitas illo-rum hominum, qui in societate Christiana, quæ vi sui instituti utitur hoc mundo, quasi non utatur, nec hic fibi

thefaurizare studet, sed in altera vita, familiari cum solo Deo conversatione, assidua oratione, ac laude Dei occupati, princeps adiutorium, reliquis statibus in negotiis mundi occupatis, nimirum gratiam Dei multiplicem exorant, eosque ab inordinato rerum periturarum amore suis exemplis avocant? Si enim ipsos vel viles mechanicos Republicæ utiles censemus, qui corporibus nostris poltridie incinerandis erga exactam solutionem nostram commoda præstant: cur inutilia membra Republicæ censebimus eos, qui vitæ sanctitate, & familiari cum Deo conversatione spiritualia & temporalia dona eidem exorant? Da ergo mihi hominum statum, qui à Deo fit creatus ad perfruendum hujus vitæ commodis, de quo Deus nullam curam habet, cuiusque esse post mortem definit; & Anachoretas omnes, eunctosque Monachos tibi concedam amentes. Convince me, contemplationem divinarum attributorum, & mysteriorum Fidei non perdurare ad amorem Dei; vigiliis, orationes, jejunia, abnegationem constantem eorum, quæ caro, corrupta natura, demon, mundus insuffrant, esse virtutum nudas speculationes; hominique perfectionem in obsequiis externis caritatis Christianæ magis consistere, quam in his: & dicam Anachoretas, ac Monachos homines otiosos, ac inutiles. Certè perfectio Christiana consistet in externis obsequiis proximis præstandis, homo facultatibus animæ & fortunæ delictus, ejusdem consequendæ spem nullam haberet; cum societati molestus esse debeat magis, quam proficius. Et bonus Rex, egregius Doctor, aptus Consultarius, strenuus Miles, beneficus Dives, verbo Pharisei omnes elemosynarum perfecti essent, quamvis concupiscentiis carnis, concupiscentiis oculorum, & superbie vitæ quotidie sacra facerent. Intelligent ergo differentiam inter bonum civem, & bonum Christianum; & inter Deum.

Deum opera hominum ex affectu solo pensantem, & inter Principem temporalem cum solo effectu contentum; & blasphemare cessant eos, qui sine aliorum prejudicium, secundum consilia Christi abjectis impedimentis, hominem interiorem ex condito reformare, atque ad divinæ voluntatis amissim formare conantur. Nec dicant, hujusmodi homines esse præjudiciosos, secundum publicæ, quod temporalibus se se non immisceant negotiis; falsissima enim est illa persuasio, omnia hominum individua temporalibus negotiis occupari debere; Christoque injuriosa, qui contrarium in Evangelio toties consuluit, ipsique Apostolo dicenti: *Nemo militans Deo immisceat se negotiis secularibus*. Et contra ipsum jus naturæ, quod officia humanitatis non nisi indigentibus prestanda ingerit. Quis autem Catholicorum usquam sustinuit, homines posse fieri Anachoretas vel Monachos cum detrimento tertii? Certe decantatum est, nec servum, nec maritum, in quem uxor jus plenum nata sit, invitit illis posse valide prosperari. Et de antiquis Anachoretis in aprico est, eos solitudines suas dereliquisse, ac in mediam hominum turbam commeasse, quoties id exigebat Ecclesiæ necessitas. Ignorantiæ ergo Protestantium, qua laborant circa consilia Christi, circa Christianam perfectionem, & circa systema Ecclesiæ Christi, adscribendum est, quod vitam Monasticam contemplativam suggillent.

PROPOSITIO II.

Status Monasticus aut etiam Ordinum Mendicantium contemplationi, ac proximorum salutis vacans est salutaris, ac utilis tum Professoribus suis, tum toti Ecclesiæ.

70. **C**onclusio ex precedenti manet demonstrata: si enim in systemate Christiano vita illa contemplativa divi-

narum perfectionum, ac mysteriorum nostræ Fidei Professoribus suis est utilis, quod ex sui institutione nata sit eos ab omni idordinato amore sui, & omnium creaturarum abstrahere, atque ad castum amorem Conditoris, ejusque familiarem conversationem perducere, in quo Christiana consistit perfectio; si etiam fit utilis Ecclesiæ, eo quod ejus intersit, dum pleraque ejus membra dura humanæ societatis necessitudine adacta coguntur curis temporalibus vitam pene impendere, habere quosdam, qui in celebratione, ac laude divina Deo juxta principia nostræ Fidei tot titulis debita ex professo occupentur, iique orationibus suis benedictionem divinam in suis negotiis, necessarialque gratias impetrent; ne inter illectiva creaturarum blandimenta ab amore *Soli & Unico* Deo debito abstracti in transversam suæ salutis viam abripiantur; quique exemplo heroicæ renuntiationis omnium, quæ mundus habet, delectabilium, ipsis quodammodo continui Prædicatores existunt veritatum fundamentalium Evangelii, quibus edocemur in quocumque statu cor nostrum à rebus transitoriiis totaliter abstrahere, & ad solum amorem celestium transferre: uno verbo, ut ait S. Paulus 1. ad Cor. 7. v. 29. *Habere uxores, quasi non habentes, flere tamquam non flentes, gaudere tamquam non gaudentes, emere tamquam non possidentes, uti hoc mundo tamquam non utamur, cum ejus figura prætereat; cur Ordines illi, qui iisdem exercitiis ex instituto vacantes, variis præterea pietatis officiiis proximis in necessitatibus tum corporalibus, tum spiritualibus succurrunt, non essent Professoribus suis, totique Ecclesiæ salutaris ac utiles?*

71. Confirmo præsentem discursum profundo Angelici Doctoris ratiocinio, quo in citato opusculo contra obtractatores Religionum Mendicantium cap. 1. utitur, inquit: Ex his ergo patet, quod duplex est Religionis acceptio. Una se-

cundum sui nominis primam imitationem, secundum quod aliquis Deo se ligat per Fidem ad debitum cultum; & sic quilibet Christianus Religionis sit particeps in Baptismo, abrenuntians satanæ, & omnibus pompis ejus. Secunda prout aliquis ad aliqua caritatis opera se obligat, quibus specialiter Deo servitur, abrenuntians secularibus; & hoc modo Religionis nomine ad præsens utimur. Caritas autem Deo debitum obsequium reddit secundum actus vitæ activæ & contemplativæ. In actibus quidem activæ vitæ diversimode, secundum diversa officia caritatis, quæ proximis debita, & ideo sunt aliquæ Religionis instituta ad vacandum Deo per contemplationem, sicut Religio Monastica, & Eremitica; aliæ autem ad serviendum Deo in membris suis per actionem, sicut illorum, qui ad hoc Deo se dedicant, ut infirmos suscipiant, captivos redimant, & alia misericordiarum opera exequantur. Nec est aliud opus misericordiarum, ad cujus executionem Religio institui non possit, etsi non sit hæcenus instituta. Sicut autem in Baptismo homo per fidem Religionem Deo ligatur, peccato moritur; ita per votum Religionis, non solum peccato, sed Sæculo moritur, ut soli Deo vivat in illo opere, in quo se Deo ministraturum devovit fidei: quia sicut per peccatum vita tollitur, ita per occupationes Sæculi Christi Ministerium impeditur, 2. ad Timoth. 2. v. 4. *Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus*. Et ideo per Religionis votum abrenuntiat illis, quibus humanus animus maxime occupari consuevit, & à divinis obsequiis impeditur. Quorum primum & principale est conjugium, 1. ad Corinth. 7. v. 23. *Volo autem vos sine sollicitudine esse. Qui sine uxore est, sollicitus est, quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo; qui autem cum uxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, & divisus est*. Secundum est possessio divitiarum terrenarum, Matth. 13.

v. 22. *Sollicitudo hujus sæculi, & fallacia divitiarum suffocant verbum, & sine fructu efficitur*. — Tertium est propria voluntas, quia qui suæ voluntatis est arbiter, sollicitudinem habet de vitæ suæ gubernatione: & ideo nobis consultitur, ut nostri status dispositionem divinæ providentiæ committamus, 1. Petri c. 5. v. 7. *Omnem sollicitudinem vestram projicientem in eo, quoniam ipsi cura est de vobis*. — Et inde est, quod perfecta Religio triplici voto consecratur: scilicet voto castitatis, per quod abrenuntiatur conjugio; voto paupertatis, per quod abrenuntiatur divitiis; voto obedientiæ, per quod abrenuntiatur propriæ voluntati. Per hæc autem tria vota homo sacrificium Deo offert de omnibus bonis; per votum quidem castitatis in sacrificio Deo offerens corpus proprium — per votum autem paupertatis oblationem Deo faciens de exterioribus bonis — per votum autem obedientiæ sacrificium Deo spiritus offerens.

Calumniam adverbiorum enervantur.

72. **P**rimo loco adferam cavillationes Heterodoxorum, quibus Monachismum in genere petunt; subnectunt dehinc præcipua tela, quæ supra fati Doctores Parisienses in Ordines Mendicantium in specie torserant, à S. Thoma dudum obtusa, contracta. Præcipua autem cavillationum capita contra Monachismum in genere complexus est D. Fleischerus, quæ ex eodem superius n. 63. & seqq. fideliter descripsimus; quæ proinde compendio hic repetemus.

73. Itaque primo arguit laudatus Author Catholicos, quod vitam Monasticam ab ipso Christo derivare præsumant, non obstant quod tota Salvatoris vivendi ratio, traditaque ab ipso Doctrina eidem repugnet.

74. Respondeo hanc esse calumniam omnium maxime reprehensibilem; & eod quod

quod Christi vitæ atque doctrinæ opponat Inlicitum, quod non tantum præcepta, verum etiam ejusdem consilia ex professo sequitur. Fateatur equidem Christum nulla Monasteria instituisse, nec vitam Anachoreticam duxisse, cum ad docendum & prædicandum missus fuerit; ac negamus eam vivendi rationem, quam profitentur Monachi, in Evangelio suo non consuluisse, illamque quoad præcipua ejusdem capita vitæ suæ tenore, quantum ejus vocatio & officium patiebatur, non expressisse. Contrarium enim in superioribus N. 4. demonstratum est. Hæcque fuit ratio, cur omnes Ecclesiæ Patres, Romanique Pontifices, & generalia Concilia Monasticum Institutum meritis laudibus extulerint, atque pro virili promovere studuerint.

75. At replicat Fleischerus I. Patrum elogia hac in parte non esse curanda, cum in aprico sit, illos nil minus quam sanam moralem possedisse. II. Pontifices Romanos semper favisse Monastico Instituto, quia principem basin corrupti Papismi efficit.

76. Quam atrox prior Fleischeri sit calumnia, totique Ecclesiæ Christi injuriosa, ipsi Domini Protestantes dijudicent. Ergone Patres IV. & V. Sæculi, quorum pietate & doctrina Evangelicæ veritates, expirante persecutionum procella, in plenam meridiem posita sunt, hæresesque proflagrat, rationabili morali destituti fuerit? eamque Christus reservavit posterioribus his Sæculis, in quibus ipso teste Matt. 24. v. 12. abundavit iniquitas, refrigescet caritas multorum? Si ergo Viri illi Pastores, & Doctores toto orbe, & tum & sequentibus Sæculis celebratissimi, rationabili morali omnes destituebantur: quam moralem habuerit ceteri Christiani, qui ad eorum doctrinam & exempla vitæ suæ rationem componebant? Ergone ita deseruit Christus Ecclesiam sponsam suam, ut ereptam à gladio tereno in os tartarei Leonis, excusso sacra-

moralis jugo, præcipientem agi permitteret? Non persuadebant hoc nobis Domini Protestantes, quin causæ suæ desperationem magis prodent; cum ad stabilendas suas erroneas opiniones venerandas antiquitatis auctoritatem tam indignis, tamque abjectis cuniculis enervare cogantur. Invicum itaque pro vindicando statu Monachali ab eorum disteriis argumentum elogia Patrum eidem attributa suppeditant.

77. Quod secundam ejusdem calumniam attinet, honori sibi ducit Monasticum Institutum à Protestantibus appellari unam ex præcipuis basibus Ecclesiæ Romano-Catholicæ: credit enim se hoc elogio dignum; cum hæresis non leve per ipsam profligata sit; ipsique Dominis Adversariis in præsentem diem non leve negotium facessat, eorumque ruinas in Indiis tum Orientalibus, tum Occidentalibus improbis laboribus restaurare conetur, victoriam cum zelosissima secularis Cleri militia serius, citius Christo propicio reportaturum. At, illud esse basin corrupti Papismi, seu corruptelarum Romanæ Ecclesiæ, id demum solemnissime negatur, nec conceditur, nisi demonstratum fuerit Romanam Ecclesiam corruptelam in fide atque morali ab ipsa approbata protegere, & favore: quod equidem de facto incallum tentarunt præteati nostri Reformati.

78. Arguit secundo idem Juris-Consultus, sibi que persuadet Monachicum Catholicorum originem suam debere Philosophis Ethnicis, Judæisque Essænis; quos in eo versatos errore asserit, ut felicitatem humanam in nudis speculationibus constituerent; atque ea propter sese ab hominum consortio alienare, sibi que solis vacare soleme haberent; cui vitæ rationi illam socialem longe præferendam existimat. Et hinc ait, primis tribus Sæculis Monasticum Institutum in Ecclesia fuisse ignoratum, & Sæculo IV. in Ecclesia Occidentali improbatum, ut

que

que dum Hieronymus vir melancholicus, & præterea exigui iudicii illud etiam ibi stabiliret.

79. Falsam esse Fleischeri opinionem de origine Monachorum, supra demonstratum est. An vero Ethnici Philosophi, qui abdicatis socialis vitæ curis contemplationi veritatum naturalium, itemque Judei Essæni seu Therapeutæ, qui se totos scrutandis divinæ Scripturæ Mysteriis, orationibus, laudi divinæ celebrandæ, aliisque honestissimis occupationibus dederunt, propterea reprehendendi sint, nobis hic disquirere non vacat. Id solum contendimus, quod in Lege gratiæ, quæ tota quanta eo collimat, ut nos doceat contemnere terrestria, & inquirere cœlestia, ut abunde jam probatum est, non sit culpanda ea pars hominum, quæ abjectis rebus spebusque humanis se totam Deo consecrat, atque internarum virtutum exercitiis dicat; eo vel maxime, quod Reipublicæ humanæ homines illi soli etiam vitæ contemplativæ vacantes suam conferant utilitatem, gratias illi temporales, & spirituales exorando, atque exemplo heroico ab amore rerum temporalium, quibus necessario implicata est, avocando, uti N. 69. probavimus. Et quis sanæ mentis arduam veterum Monachorum, modernorumque vitam contemplationi vacantium nudam speculationem pronuntiet? ergone contemplatio Patris nostri Cœlestis, ejusque beneficiorum, præsertim redemptionis in nos colatorum, Christi item vitæ, passionis, & mortis, & futuræ quam in hac lacrymarum valle præstolamur gloriæ, atque inde in corde nascentes mille affectus flagrantis caritatis, intimæ gratitudinis, admirationis, gratiarum actionis, humilitationis, odii peccatorum, contemptus rerum periturarum, &c. &c. nuda speculatio est? Ergone diurna nocturnaque Dei laus, onera obedientiæ, paupertatis, castitatis, jejunia, vigiliæ, studium, labor manualis, continua cura denegandi inferiori

homini à maximo usque ad minimum omne id, quod contra Dei voluntatem & rectam rationem sub fidei Regula constitutum appetit, virtutes sunt speculativæ? Sint certe tales in oculis eorum, qui aut animæ immortalitatem, aut futuram post hujus vitæ peregrinationem gloriam pernegant; aut etiam illorum Christianorum, qui commoditates corporis sensuumque blandimenta cum vita veteri Christiani copulari posse autumant, dummodo ceteroquin officia societatis humanæ non negligantur. Ego cum Patribus, morali Christiana, non pura illa naturali imbutis, pronuntio: omnem omnino Christianum, præter officia erga Deum, erga proximum, circa officia erga se ipsum ad hoc indispensabiliter obligari, ut cor ab omni amore & inclinatione erga creaturas abstractum habeat, atque solum Deum ejusque beneplacitum in omnibus adimplere studeat; quod quia in statu naturæ lapsæ, atque per peccatum originale velut quodam pondere ad amorem inordinatum creaturarum inclinatæ magnis difficultatibus assequantur ii, qui negotiis vitæ socialis implicantur. Laudo quidem omnes status Reipublicæ Christianæ, qui temporalium rerum procuratoriis, dispositionique incumbunt, dum assero omnes esse necessarios; sed etiam laudo eos homines, qui, abjectis sollicitudinibus hujus Sæculi, quibus major pars hominum ad vitæ humanæ transitoria solatia non rogata se implicat, in vita Monastica etiam pure contemplativa ad hanc veri Christiani constitutionem compendio tendunt, suæque utilitates magni sane momenti commercio humano, si fidei oculo contemplerur, conferunt. Si enim inutilis Reipublicæ essent illi homines, qui operas temporales eidem non conferunt, inutilissimi certe essent illi, qui propagationi generis humani operam dare nollent, cum basis illa sit, super quam reliqua socialis vitæ negotia fundantur: iniquum ergo, qui

